

КАТЕГОРІЯ «ПРИВАТНЕ (ОСОБИСТЕ) ЖИТТЯ» ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ КОНСТРУКЦІЇ ЗАСАДИ НЕВТРУЧАННЯ У ПРИВАТНЕ ЖИТТЯ (В КОНТЕКСТІ КПК УКРАЇНИ)

Сергій Володимирович НАКОНЕЧНИЙ,

*аспірант відділу організації
освітньо-наукової підготовки
Харківського національного
університету внутрішніх справ*

З часу прийняття та введення в дію чинного КПК України 2012 р. в науковому та практичному обігу з'явилося поняття «засади кримінального провадження», що по суті є ототожненням вживаного на міжнародному рівні терміну «принцип». Як зауважила М. Г. Моторигіна, «загальновизнані принципи міжнародного права у сфері кримінального судочинства – це історично обумовлені, визнані мировою спільнотою основоположні засади, що знайшли своє відображення у міжнародно-правових актах (договорах, статутах, деклараціях тощо), є обов'язковими або рекомендаційними для виконання чи дотримання та запровадження у національну правову систему держав-учасниць» [1, с. 69]. На наш погляд, на сьогодні засади кримінального провадження варто розглядати як багатоаспектне правове явище, наприклад, як правовий інститут, гарантія необґрунтованого порушення у права і свободи особи, а також забезпечення їх захисту в разі порушення. Відтак, закріплення у КПК України відповідних засад кримінального провадження має важливе значення не лише для теорії права, а й для правозастосовної діяльності. Адже, по-перше, аргументуючи та приймаючи свої рішення на підставі таких вихідних положень, учасники кримінального провадження реалізують закріплені Конституцією України основоположні права і свободи. По-друге, впровадження на законодавчому рівні засад кримінального провадження є свідченням формування нової правової системи, в якій дійсно права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави.

Стаття 15 КПК України іменується як «Невтручання у приватне життя», а в положенні ч. 1 цієї статті закріплено, що «під час кримінального провадження кожному гарантується невтручання у приватне (особисте і сімейне) життя». Як бачимо, законодавець у дужках поряд із приватним вказує й на особисте життя. Якщо звернутися до конституційних приписів щодо вживання даних понять, то бачимо наступне. У положенні ст. 32 Основного Закону задекларовано, що ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя. Своєю чергою, наприклад звернувшись до ст. 301 Цивільного кодексу України, можна побачити, що остання має назву «Право на особисте життя та його таємницю».

Звернувшись до Академічного тлумачного словнику української мови, маємо можливість порівняти ці два поняття, кожне з яких несе таке смислове навантаження: 1) особистий: 1. Який є власністю окремої особи, безпосередньо належить їй; персональний, власний. 2. Який безпосередньо стосується якої-небудь особи, пов'язаний з нею. 3. Який здійснюється безпосередньо, не через інших осіб»; 2) приватний 1. Який належить окремій особі (особам); не

державний, не суспільний. 2. Який стосується окремої особи (осіб); особистий»[2]. Звідси можна зауважити, що слово «приватний» також роз'яснюється через термін особистий, що дає змогу зробити попередній висновок про більш широке розуміння поняття «особистий», адже воно, серед іншого, охоплюється приватною сферою життя особи. У зв'язку з чим постає питання щодо спільності та відмінності застосованих термінів. Стосовно цього вважаємо, що в контексті розуміння інформації про особисте життя особи, то тут варто відносити відомості про саму особу, наприклад, її характеризують національність, вік, стать, адресу проживання, матеріальний та сімейний стан тощо. Тобто, в даному випадку мова йдеться про сукупність інформації, за якою можна ідентифікувати особу. З цього питання варто навести позицію Конституційного Суду України, викладену в рішенні у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України. Зокрема, визначено, що «особистим життям фізичної особи є її поведінка у сфері особистісних, сімейних, побутових, інтимних, товариських, професійних, ділових та інших стосунків поза межами суспільної діяльності, яка здійснюється, зокрема, під час виконання особою функцій держави або органів місцевого самоврядування» [3]. Тож, підтримаємо думку Р. О. Стефанчук з приводу того, що «особисте життя» фізичної особи, а радше її «приватність», що є фактичним аналогом поняття «приватасу» як єдиного та комплексного блага, яке охоплює усі складові приватного інтересу фізичної особи»[4, с. 626]

З урахуванням викладеного вище, вбачається доцільним у ракурсі ст. 15 КПК України вживати саме поняття «приватне життя», адже в цьому разі мова йдеться про приватну сферу життя, яка й може зазначати втручання. При цьому ми маємо розуміти про системний взаємозв'язок особистого, приватного і сімейного життя.

Список використаних джерел:

1. Моторигіна М. Г. Сторона захисту в судовому провадженні у першій інстанції: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. Харків, 2015. 272 с.
2. Словник української мови, Академічний тлумачний словник (1970–1980). URL: <https://sum11.com.ua/>
3. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України: рішення від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012, справа № 1-9/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-12#n51>
4. Стефанчук Р. О. Особисті немайнові права фізичних осіб (поняття, зміст, система, особливості здійснення та захисту): Монографія / Відп. ред. Я. М. Шевченко. К: КНТ, 2007. 626 с.